

хідні і достатні для збереження і розвитку системи професійної підготовки майбутніх фахівців.

Висновки. Практична підготовка до професійної діяльності передбачає формування умінь і навичок, необхідних для вирішення педагогічних завдань в процесі навчально-виховної роботи. Вирішення даного завдання ґрунтується на положенні про те, що для організації будь-якої діяльності суб'єкту необхідно мати високоспеціалізовані знання, оскільки будь-яка діяльність включає і технологічний компонент. Але одного цього знання недостатньо, для ефективного здійснення діяльності потрібні відповідні вміння та навички в конкретній області діяльності.

Отже, в структуру професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту входять наступні компоненти: морально-психологічна, методологічна, теоретична, методична та практична підготовка. Дані компоненти відображають цілісний характер феномена готовності до професійної діяльності і діалектичний взаємозв'язок його складовими, що дає підставу розглядати їх як необхідні і достатні для збереження і розвитку системи професійної підготовки майбутніх фахівців.

Література:

1. Богиніч О.Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти. – Педагогічне видання / е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку»/ Архів номерів / Випуск No1 [2008]. – Назва з екрану – Режим доступу: http://intellect.invest.org.ua/pedagog_editions_e_magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/
2. Зеер Т.В. Профессиональное становление личности инженера-педагога. – Урал: Наука, 1988 – 89 с.
3. Орлов А.А. Педагогика: концепция и учебная программа курса для студентов пед. вуза [Текст] / А.А. Орлов. – Тула: Изд-во ТГПУ им. Л.Н. Толстого, 2001. – 34 с.
4. Сластенин В.А. и др. Педагогика: Учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов; Под ред. В.А. Сластенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.

КЛАСИФІКАЦІЯ МОТИВІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Білостоцька О. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри музично-інструментальної підготовки вчителів

Харківської гуманітарно-педагогічної академії

м. Харків, Україна

На сучасному етапі розвитку професійної освіти в Україні актуалізується проблема пошуку ефективних моделей підготовки майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей на основі розвитку їхньої навчально-пізнавальної, професійної, дослідницької та музично-виконавської мотивації.

Усвідомлення студентами важливості майбутньої педагогічної діяльності через розуміння динамічності її розвитку та перспективи застосування, взаємозв'язок різних видів, форм організації діяльності спонукає до формування мотивації пізнавального, професійного мотивів, мотиву досягнення успіху. Синтезуючись, вказані мотиви утворюють позитивну мотивацію до майбутньої музично-педагогічної діяльності, що є необхідним стимулюючим чинником досягнення рівня фахівця, адже саме мотивація, що становить сукупність мотивів, є поштовхом та стимулом будь-якої діяльності.

Сутність мотивації розглянута у дослідженнях таких психологів, як В. Ассєв, А. Бердиган, К. Божович, В. Вілюнас, В. Джидарьян, Е. Ільїн, В. Ковальов, О. Леонтьєв, М. Магомед-Емінов, А. Маркова, С. Петровський, П. Симонов, Д. Узнадзе, А. Файзуллаєв, П. Якобсон, В. Шадриков [1-7].

В розробку сутності навчально-професійної мотивації у вищій освіті істотний внесок внесли такі педагоги та психологи, як: В. Алтуніна, Б. Аваньєв, Л. Арістова, О. Ларіна, Н. Кузьміна, Т. Матіс, Р. Мухіна, Р. Цветкова, В. Якунін;

Концептуальні основи музично-професійного навчання розглянуто у роботах Л. Коваль, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, Л. Хлебникової, В. Черкасова, Г. Шевченко, Ю. Юцевича. Специфіку формування мотивації у майбутніх учителів музичного мистецтва визначено О. Морозовою, А. Скопич.

У сучасних дослідженнях можна виділити декілька підходів до розуміння сутності мотивації. Ст. Шадриков розглядає мотивацію зі структурних позицій, як сукупність фактів або мотивів. [6]. В. Вілюнас, розглядає мотивацію як динамічне утворення, як процес, механізм; як сукупну систему процесів, що відповідають за спонування і діяльність [2]. М. Магомед-Емінов визначає мотивацію як процес, що пов'язує воєдино особистісні та ситуаційні параметри на шляху регулювання діяльності, спрямованої на перетворення предметної ситуації для реалізації мотиву [5].

У концепціях мотивації центральним є дослідження взаємозв'язку мотивації і мотиву, а також виявлення їх пріоритетності в регуляції поведінки людини. Науковці визначають мотив як: усвідомлене спонування (О. Гребенюк, Ю. Орлов, В. Ковальов), потребу (К. Божович, К. Платонов, С. Рубінштейн), намір (В. Вілюнас), предмет потреби (О. Леонтьєв). К. Платонов, В. Мерлін, М. Магомед-Емінов вважають, що в якості мотивів, поряд з психічними станами, що можуть виступати і властивості особистості [2-5].

Співвідношення мотивації і мотиви, їх взаємодія та структурний зміст вітчизняними психологами розглядаються з різних позицій. О. Леонтьєв вважає, що процес мотивації починається з актуалізації мотиву. [3]. Р. Пілюян зазначає, що мотивація і мотив – взаємопов'язані, взаємообумовлені психічні категорії і що мотиви дії формуються на базі певної мотивації (тобто мотиви вторинні). І. Джидарьян вважає, що на відміну від мотивації, мотив має більш вузьке значення. Ми спираємося на думку В. Ассєва, А. Бердигана, які розглядають мотивацію як динамічний процес формування мотиву [1].

У психолого-педагогічній літературі виділяють декілька видів класифікацій мотивів навчально-професійної діяльності. Найбільш визнаним є поділ мотивації на внутрішню, яка безпосередньо пов'язана зі змістом навчально-професійної діяльності та процесом її виконання, і зовнішню мотивацію, обумовлену фізіологічними потребами і стимуляцією середовища. (О. Леонтьєв, А. Маркова, П. Якобсон) [3; 4; 7]. Як правило, кожна діяльність завжди спонукається комплексом, поєднанням зовнішніх і внутрішніх мотивів і мотивацій. При чому, можливо, в одних ситуаціях переважно діє зовнішня мотивація, а в

інших – внутрішньої. Л. Міхєв, професійної діяльності, рівень мотивації досягнення впливають на мотивацію наступних діяльностей, намотивують однокласниками.

А. Маркова визначає навчально-професійну мотивацію як:

Н. Бордовський визначає сутність та неспецифічність пізнавального мотивації, включено широким спектром (стижу), до негативних мотивів, інтелектуальних мотивів, інтелектуальних мотивів.

Н. Мойсеєв визначає мотиви, інтелектуальні мотиви, інтелектуальні мотиви.

Аналіз наукових досліджень показує, що мотивація реально діючі коротка мотиваційна система, П. Якобсон визначає мотивацію поза нею (зовнішня мотивація, професійна мотивація).

П. Якобсон визначає мотивацію [7]. А. Бердиган визначає емоційно-вольову мотивацію, мотивацію, дозволяє врахувати особистості майбутнього фахівця.

В останні роки визначення мотивації навчально-професійної діяльності, рішеннями мотивації, В. Ляудіс, П. Якобсон.

У визначенні мотивації педагогів-музикантів М. Лях, Л. Міхєв визначає мотивацію у структурі мотивації, досягнення, самостійної, прагматичної мотивації.

Специфічність мотивації досліджено у роботах Н. Долгової, Г. Т. Разіної, О. С. Савицької, ступінь ієрархії мотивації, досягнення, самостійної, прагматичної роботи, отримання.

ної діяльності
сування, взає-
до формування
нення успіху.
ю до майбут-
ючим чинни-
ють сукупність

сихологів, як
ьян, Е. Льїн,
Петровський,
в [1-7].

освітні істотний
Б. Ананьєв,
ва, В. Якунін;
януто у робо-
Хлебникової,
ня мотивації у
ю, А. Скопич.
до розуміння
рних позицій,
тивацію як ди-
процесів, що від-
значає моти-
параметри на
едметної ситу-

носин мотива-
ведінки люди-
(О. Гребенюк,
Рубінштейн),
ов, В. Мерлін,
сихічними ста-

ний зміст вітчи-
єв вважає, що
ни зазначає, що
і категорії і що
иви вторинні).
льш вузьке зна-
лядають моти-

в класифікацій
є поділ моти-
ом навчально-
мотивацію, обу-
(О. Леонтьєв,
завжди спону-
ів і мотивацій.
мотивація, а в

інших – внутрішні. До внутрішніх факторів, на думку А. Бердигана, Н. Воронової, Л. Міхєєвої, належать: вихідні мотиваційні основи навчально-професійної діяльності студентів, такі як особистісне ставлення до майбутньої професії, рівень сформованості навчальної мотивації в школі, переважання мотивації досягнення або уникнення невдач та інші особистісні особливості, що впливають на мотивацію діяльності. Серед виявлених зовнішніх факторів виділяються наступні: якість викладання дисциплін, взаємини з викладачами та однокурсниками, організація навчального процесу.

А. Маркова виділяє дві групи мотивів навчально-професійної діяльності: пізнавальні мотиви та соціальні мотиви [4]. В дослідженні М. Лях визначено навчально-професійні та соціально-професійні групи мотивів.

Н. Бордовська, М. Лях, А. Реан розподіляють мотиви на позитивні за своєю сутністю та негативні. На думку авторів важливими позитивними мотивами є пізнавальні та професійні мотиви, мотив досягнення успіху (в який включено широкі соціальні мотиви, мотиви соціального та особистісного престижу), до негативних віднесено мотив уникнення неприспосадованості.

Н. Мойсеюк виділяє безпосередньо-спонукальні, перспективно-спонукальні мотиви, інтелектуально-спонукальні мотиви.

Аналіз наукових джерел дав змогу виявити, що в якості класифікаторів мотивів можуть виступати: характер участі в діяльності (мотиви, що розуміються і реально діючі мотиви, О. Леонтьєв); час обумовлення діяльності (далека – коротка мотивація, Б. Ломов); соціальна значимість (соціальні – вузькоособистісні, П. Якобсон); факт їх включеності в саму діяльність або знаходження поза нею (зовнішні та внутрішні мотиви, К. Божович); певний вид діяльності (навчальна, професійна, науково-дослідна, виконавська) [3; 7].

П. Якобсон розподіляє мотиви за характером спілкування (ділові, емоційні) [7]. А. Бердиган класифікує мотиви з позиції особливостей інтелектуально-емоційно-вольової сфери особистості як суб'єкта і виділяє інтелектуально-пізнавальні, морально-етичні та емоційно-естетичні мотиви. Дана класифікація дозволяє врахувати музично-виконавський компонент мотиваційної сфери особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва.

В останні роки науковці стверджують, що будь-яка діяльність, у тому числі й навчально-професійна, зумовлена одночасно багатьма зовнішніми та внутрішніми мотивами, тобто полімотивована (В. Вілюнас, І. Імеладзе, В. Ковальов, В. Ляудіс, Л. Міхєєва, В. Петренко, М. Філіппов, Г. Хесс) [2].

У визначенні ієрархії мотивів навчально-професійної діяльності майбутніх педагогів-музикантів ми спираємось на дослідження Н. Клименко, О. Ларіної, М. Лях, Л. Міхєєвої, Р. Цветкової. Так, на думку О. Ларіної, провідними мотивами у структурі мотиваційної сфери особистості студентів є пізнавальні мотиви, досягнення успіху, уникнення невдач, соціальної ідентифікації в професії, прагматичний, самоактуалізації, суспільної корисності, кар'єрного зростання.

Специфічні особливості мотивації науково-дослідної роботи студентів досліджено у роботах Д. Богоявленської, О. Гірфанової, Е. Горчакової, Н. Долгової, Г. Мазалецької, А. Матерової, Ю. Медведєвої, О. Овакімян, Т. Разіної, О. Скрауч, М. Ярошевського. Більшість авторів обґрунтовують наступну ієрархію мотивів науково-дослідної роботи майбутніх педагогів: мотив досягнення, самореалізації, приналежності, статусу, потреби у структурованій роботі, отримання інформації. О. Гірфанова дотримується іншого підкоду і

визначає в якості провідних мотивів НДРС: інтерес, підпорядкування вимогам викладачів та адміністрації, прагнення вступити до аспірантури.

Враховуючи специфіку творчої діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, в структурі мотиваційної сфери особистості студентів ми виділяємо окремо мотиви музично-виконавської діяльності. Окреслену проблему розглянуто в галузі музичної психології та мистецької педагогіки Л. Бамбуровою, Н. Барсуковою, Л. Бочкарьовим, Г. Вильсоном, О. Морозовою, А. Скопич, З. Софроніч, Ю. Цагареллі, В. Яконюк. Аналіз досліджень даного напрямку дозволяє виділити провідні музично-виконавської діяльності майбутніх педагогів: мотив досягнення, самоствердження; мотиви, пов'язані з образом самого себе та ідентифікації себе з іншими (відомими виконавцями); мотиви самореалізації та саморозвитку, мотиви, пов'язані з поставленим завданням, мотиви афіліації тощо.

Структуру мотивації навчально-професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва становить ієрархічно впорядкована система мотивів зовнішнього і внутрішнього типів: пізнавальні (навчально-пізнавальні та науково-пізнавальні); професійні (прагнення досконало оволодіти майбутньою професією, мотиви професійної самоосвіти, професійного співробітництва); мотив самореалізації (потреба у самовираженні, самоактуалізації, самоствердження, демонстрація власних можливостей, самовипробування); інтерес, мотиви успіху, досягнення; мотив усунення невдач, захисту; мотив самовдосконалення; прагматичний мотив (матеріальні мотиви, мотив статусу, престижу, приналежності, кар'єрного зростання); мотив соціальної ідентифікації; соціальні (міжособистісні потреби – комунікативні мотиви (спілкування, взаємодопомоги, конформізм – нонконформізм)); зовнішні – підпорядкування вимогам викладачів, мотиви, пов'язані з виконанням завдання).

Література:

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирования личности / В.Г. Асеев. – М.: Мысль, 1976. – 158 с.
2. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека / В.К. Вилюнас. – М., 1990. – 211 с.
3. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции / А.Н. Леонтьев. – М.: Наука, 1971. – 396 с.
4. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
5. Магомед-Эминов М. Ш. Мотивация и контроль за действием / М. Ш. Магомед-Эминов, И. А. Васильев. – М.: МГУ, 1991. – 144 с.
6. Шадриков В. Д. Введение в психологию: мотивация поведения / В. Д. Шадриков. – М.: Логос, 2001. – 136 с.
7. Якобсон П. М. Психологические проблемы мотивации поведения человека / П. М. Якобсон – М.: Просвещение, 1969. – 317 с.

ОВОЛОДІННЯ В СОЦІАЛІЗАЦІЙНОМУ ФОРМУВАННІ

аспіранта
Меліто

Сьогоднішній час характеризується різноманітними тенденціями в освіті та науці, що зумовлює необхідність орієнтувати освітній процес на сучасні тенденції розвитку суспільства. Одним з таких напрямків є формування життєвих компетентностей у молоді, що є необхідною умовою для успішного вступу до аспірантури та подальшого професійного зростання. Важливою складовою цього процесу є формування життєвих компетентностей, які дають змогу особистості ефективно адаптуватися до змінюваних умов життя та виконувати свої соціальні функції. Освітній процес має бути спрямований на формування життєвих компетентностей, які дають змогу особистості ефективно адаптуватися до змінюваних умов життя та виконувати свої соціальні функції. Освітній процес має бути спрямований на формування життєвих компетентностей, які дають змогу особистості ефективно адаптуватися до змінюваних умов життя та виконувати свої соціальні функції.